

Adventkerk, Amersfoort, 4 september 2005**Thema: "Samen met alle heiligen"****Tekst: Efeze 3:18-19**

Bij de ingang moet je even bukken, want die is vrij laag. Daarbij is de drempel ook enorm hoog, dus voor lange mensen is het oppassen dat je je hoofd niet stoot. Die hoge drempel is een cultureel iets, maar ik ben er nooit goed achter gekomen wat de functie ervan is. Als we binnenkomen dan zitten de mannen rechts en de vrouwen links, maar ze zijn daar niet heel strikt in. We worden waarschijnlijk ergens voorin neergezet, als ze eerst een paar kinderen van hun plaatsen hebben weggestuurd. Als je op het houten bankje gaat zitten, doe je eerst een dankgebed dat God je veilig hier in de kerk heeft gebracht. Wel, u raadt het misschien al: we gaan een dienst bijwonen in een kerkje in het Shekkacho-gebied in het zuidwesten van Ethiopië.

De kerk ziet er verder eenvoudig uit. Het is vrij donker, maar met de luiken open komt er nog wel wat daglicht naar binnen. Vooraan heeft men een verhoging gemaakt en daarop staat een lessenaar en tegen de achterwand een tafel. Op de tafel kaarsen, bloemen, een Ethiopisch kruis en een bijbel. Er ligt een westers tafelzeiltje op de tafel met een fruitmotief. Deze altaartafel heeft men meegekregen vanuit de Lutherse traditie, maar in de dienst fungeert het verder niet. Aan de muur zien we een paar plaatjes van Jezus en Maria, een invloed vanuit de Ethiopisch-Orthodoxe kerk. De schriftlezing wordt gedaan vanuit de Amhaarse Bijbel met een razendsnelle mondelinge vertaling naar het Shekkacho. Omdat die vertaling zo snel gaat, is hij vaak niet erg precies. Terwijl de prediker vol vuur het woord verkondigt, loop er een klein jongetje met alleen een t-shirtje aan rond hem heen op het podium. Niemand lijkt er last van te hebben. Na de preek wordt er door een ouderling opzweepend gebeden. We horen tongentaal en de gemeente raakt in vuur en vlam.

[probleemstelling]

Zoals deze gemeente zijn er duizenden in Ethiopië, in Afrika en elders in de wereld. Als u vanmorgen echt daar zou hebben gezeten, dan zou u zich hebben verbaasd over heel veel zaken: het gaat er daar heel anders aan toe. Maar naast die verbazing zou er hopelijk ook iets van verwondering zijn geweest: verwondering dat we ondanks al onze verschillen in vormen en gewoonten, toch dezelfde 'God en Vader van allen' aanbidden. En vanuit die verwondering over wat we samen delen, kunnen we ook van elkaar leren wie God is en wat Hij doet in ons leven. Want is dat het niet waar Paulus over sprak in Efeze 3? Om iets te kunnen begrijpen van die enorme liefde van Christus heb je anderen nodig, dat lukt je niet op je eentje. Alleen "samen met **alle** heiligen" ontdekken we de grote liefde van Christus.

[negatieve invalshoek]

Of denkt u eigenlijk dat er niet zo bar veel valt te leren van zo'n gemeente in Afrika? Het evangelie is toch door westerse zending daar gebracht, dus wat zouden wij van hén kunnen leren? En veel van die kerken hebben niet eens de bijbel in hun eigen taal. Je kunt nog scherper zeggen met de volgende bewering die ik in een blad van een Nederlandse christelijke hulpverleningsorganisatie las: 'de Evangelische kerk groeit wel

sterk in het zuiden van Ethiopië, maar ze staat nog steeds met één been in het heidendom'. Als dát zo is, dan hoeven we vanuit Ethiopië dus niet veel te verwachten. Vanmorgen wil ik met u nadenken over dat woord van Paulus: wat betekent het om met alle heiligen de dimensies van de liefde van Christus te leren kennen? Hoe geven we dat handen en voeten en wat levert het op?

[Paulus en Efeze]

[grote doel]

Laten we beginnen bij de brief aan de Efeziërs. In Handelingen 19 & 20 lezen we over de turbulente omstandigheden waaronder Paulus deze gemeente heeft gesticht. Na zijn vertrek toen is Paulus niet meer in de gelegenheid geweest om terug te gaan naar Efeze. Nu hij de brief aan de Efeziërs schrijft, zit hij gevangen in Rome. In de brief aan de Efeziërs gaat Paulus niet zozeer in op specifieke zaken die in de gemeente spelen, maar hij wil de gemeente het grote doel van God laten zien. Een doel waarvoor hij zich ook heeft ingezet. En dat grote doel is (Ef. 1:10) 'om met Christus de voltooiing van de tijd te verwezenlijken en zijn besluit om alles in de hemel en op aarde onder één hoofd bijeen te brengen, onder Christus'. Dat zijn geen eenvoudige woorden en de Efeze brief is ook niet in eenvoudige taal geschreven, maar in dit vers zien we wel de twee kerngedachten waar het in de Efeze brief om draait: om Christus en om éénheid.

[Christus]

Over Christus raakt Paulus niet uitgesproken in deze brief. De woorden en beelden buitelen over elkaar heen: in Christus zijn we uitgekozen en voorbestemd, onder Hem wordt alles uiteindelijk samengebracht, Hij is hoofd over alles, de kerk is zijn lichaam, Christus is onze vrede, door Hem hebben we toegang tot de Vader, Hij is de hoeksteen van de kerk en Hij heeft zichzelf voor ons gegeven als offer. Als Christus dít voor ons gedaan heeft en dit voor ons is, dan kunnen wij toch niet anders dan heilig leven, elkaar vergeven, de weg van de liefde gaan, kinderen van het licht zijn, elkaars gezag erkennen, stand houden tegen de boze en vooral ook in eenheid leven.

[eenheid]

Het mag dus niet zo zijn dat er etnische problemen, rangen en standen in de christelijke kerk zijn. In Efeze waren dat de verschillen tussen joden en heidenen. Joden keken neer op de gelovigen uit de heidenen die – naar hun idee - een langere weg hadden moeten afleggen om bij Christus te komen. In hoofdstuk 2 beschrijft Paulus met die prachtige woorden dat als we door genade gered zijn, we ook in Christus één zijn met elkaar (**lees vers 14, 17-19**).

[you, you]

Voor ons persoonlijk hebben die woorden 'geen vreemdelingen of gasten meer' in Ethiopië een diepere betekenis gekregen. Veel Ethiopische kinderen roepen buitenlanders op straat na met de woorden "you, you, forengie, money, money" (he jij, vreemdeling, geef me wat geld). Die kinderen beseffen vaak niet dat deze woorden pijn kunnen doen. Ze lijken te zeggen: je zult nooit één van ons worden, je blijft altijd een buitenstaander. Hoe anders is het in de christelijke kerk: waar je ook vandaan komt, welk kleurtje je ook met je meedraagt, wat je ook hebt of niet hebt, je bent geen 'you,

you', maar je wordt bij je naam genoemd en je maakt deel uit van de 'heiligen en huisgenoten', mensen die hun leven aan de dienst van Christus willen geven.

[3:18-19]

De Efeze brief zegt ons dus: Christus is de kern van ons geloof en door dat geloof mogen we een eenheid ervaren die de wereld niet kent. Tegen die achtergrond bidt Paulus dan de woorden in 3:16-19. We zien hier weer dat Paulus heel veel inhoud in heel weinig woorden kan stoppen. We kunnen nu niet op de details ingaan en staan nu vooral stil bij vers 18 en 19. Vers 18 begint in de NBV met '*dan*'. Dat verwijst terug naar het voorafgaande. Als Christus door het geloof in ons hart woont (beeld van een huis) en als we vaststaan in de grond van zijn liefde (beeld van een boom), *dan* maken we deel uit van die gemeenschap die *samen* in staat is om de liefde van Christus te begrijpen.

[liefde]

(vs 19) Een liefde die we kunnen kennen en die tegelijkertijd 'alle kennis te boven gaat'. Dat lijkt een tegenstelling. De basis van het Evangelie is dat we Gods liefde in Christus ontmoeten, mogen kennen. Die liefde is dus kenbaar en daarom zijn we ook bij elkaar vanmorgen. Echter, die liefde is zo enorm, zo omvangrijk, dat het ons gaat duizelen. Er is geen dogmatiek, zelfs geen gereformeerde dogmatiek, waarin je alles over die liefde van Christus kunt lezen. Want het gaat niet alleen om kennis, om het verstand, om theologie. Die liefde van Christus wil ons hele leven, onze hele zijn vervullen. Het water van zelfs een kleine waterval kun je niet in een glas of emmer opvangen, dat stroomt al heel snel over. Zo is het ook met de liefde van Christus.

Die liefde is

- lang genoeg om eeuwig te duren
- breed genoeg om de hele wereld, alle rassen, u en mij te omvatten
- hoog genoeg om de weg naar de hemel te openen
- en diep genoeg om ons uit de diepste diepten van zonden en ellende te halen

[iedereen nodig]

Als die liefde zo omvangrijk is, dan hebben we iedereen, alle gelovigen, joden en heidenen, blanken en zwarten, gereformeerd en pinkster, iedereen nodig om die liefde te kunnen begrijpen. Je merkt soms dat mensen het eenvoudig, simpel willen houden en denken 'ik weet al heel wat van Gods liefde, laten we het maar bij de Nederlandse heiligen of de PKN-heiligen, of de gereformeerde-bondsheiligen of de evangelische heiligen houden'. Ik begrijp dat wel en het maakt het leven ook simpeler, maar zou dat ook niet betekenen dat we maar een halve lengte en een halve breedte van die liefde van Christus zullen ontdekken? Dan doen we onszelf en in wezen ook de majesteit van God tekort! Paulus daagt ons echter uit om de volheid, het maximum, van Christus' liefde te kennen.

[Samen met alle heiligen]

Een paar jaar geleden was er een onderzoek naar kerkelijke denominaties en er stond toen een verhaal in de krant van een man in Den Helder die z'n eigen kerk had gesticht. Hij was ook het enige lid van die kerk. Wat zou zo iemand in z'n eentje kunnen ontdekken over de liefde van Christus? Niet veel. Dat is dan net zoiets als het volgen van

schriftelijke cursus volksdansen. Je kunt zo iets niet zonder anderen. Zonder contact met andere heiligen die ook van genade leven, kun je niet echt ervaren wat de liefde van Christus kan uitwerken in vergeving, navolging, overgave, beheersing, nederigheid en leiding geven.

[culturele factor]

En in het contact met christenen wereldwijd komt daar ook nog een culturele factor bij. Zelf denk ik dat we enorm veel kunnen leren van het contact met christenen in een andere cultuur. Als het al zo is dat zij nog met een been in het heidendom staan, dat doen wij toch ook! Denken we dat wij het beter voor elkaar hebben? Afrikaanse christenen kunnen ons wat dat betreft de spiegel voor houden. Ja, zullen zij zeggen, wij worstelen als relatief nieuwe christenen met de vraag wat het christelijke geloof betekent voor onze omgang met zaken als polygamie, alcoholgebruik, traditionele gewoonten rond dansen, muziek, kleding, voedsel en begraven, maar –zo zullen zij ons vragen – hoe blijkt jullie christen-zijn dan als het gaat om amusement, tv, vrijetijdsbesteding, geld, werk en relaties? Voor ons persoonlijk was het interessant om met mensen op te trekken die voor het eerst in Ethiopië waren, zij stelden vragen over dingen waar wij niet meer over nadachten omdat het voor ons gewoon geworden was. Zo is het ook in het contact met christenen uit een ander land of andere traditie: ze kunnen onze ogen open voor zaken waar we zelf niet meer over nadenken. En die ontmoeting kan tegelijk pijnlijk én verrijkend zijn.

[individualisme]

Zo zullen kerken in Afrika ons zeker vragen welke invloed het individualisme heeft op de christelijke kerk hier. Afrikaanse kerken staan vaak dicht bij het gemeenschapsdenken van de Bijbel dan wij. Voor hen is het bijvoorbeeld vanzelfsprekend dat de verkeerde daad van één persoon in de groep gevolgen heeft voor heel de gemeenschap. Voor ons is het echter een uitdaging om de 'meervouds-grammatica' van de Bijbel serieus te nemen. De Bijbel spreekt heel vaak in meervoud over dingen die wij heel individueel, heel persoonlijk zijn gaan opvatten. Ik geef twee voorbeelden uit de Efeze-brief. In het Nederlands komt het er niet duidelijk uit, maar het 'u' in deze brief hier is meervoud: jullie samen als gemeente. U zou deze brief nog eens moeten lezen met het woord 'jullie' i.p.v. 'u' - dat kan heel verrassend zijn. Eerste voorbeeld: als het gaat om de gemeente als lichaam van Christus (een beeld wat in deze brief wordt gebruikt), dan denken we al heel snel aan een 'gaventest', wat kan **ik** in mijn gemeente doen i.p.v. de nadruk hoe we **samen** dat lichaam kunnen vormen. Tweede voorbeeld: Efeze 6 spreekt over de wapenrusting van God. Wordt dat niet vaak meteen op onszelf betrokken: zit mijn harnas wel goed i.p.v. te bespreken hoe we samen als gemeente een front tegenover de boze kunnen vormen.

[lijden]

Behalve cultuur zijn er andere omstandigheden die ons christen-zijn bepalen. Armoede en lijden zijn een dagelijks gegeven voor veel christenen op andere continenten. Hoe kan het zijn dat zij de liefde van Christus vaak op een hele echte manier ervaren te midden van ziekte en ellende? Dat is geen eenvoudige vraag en ik denk dat we in dit opzicht heel wat kunnen leren van broeders en zusters daar. Want wat is dat voor een

enorme liefde die de zusters van moeder Teresa in Ethiopië ertoe brengt om zichzelf te geven aan stervende aids-patiënten terwijl aasgieren vanwege de lijkvlucht boven het ziekenhuis zweven? Samen met alle heiligen kunnen we de diepte van die liefde bevatten.

Nu moet u niet het idee krijgen dat ik beweer dat de Afrikaanse kerk het zoveel beter doet dan wij. Daar gaat het niet om. Het gaat wel over samen groeien en samen steeds meer ontdekken van de grootsheid van Gods liefde. Het beeld van de kerk als *lichaam* kan daar bij helpen. Wij hier in het Westen weten aardig hoe we een kerk moeten organiseren en we hebben aardig wat kennis in huis over bijbel en theologie. Christenen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika hebben ons echter wel iets te vertellen over evangeliseren en aanstekelijk christen-zijn. Hun enthousiasme kan ons daarbij ook aansteken om de liefde van Christus dieper te ervaren.

[conclusie]

Door de ontmoeting met de wereldwijde kerk en door samen te worstelen met vragen over het Evangelie in de cultuur en de vragen van het lijden, zullen we rijker worden, daar ben ik van overtuigd. De bekende zendingstheoloog John Stott zegt ergens: 'We moeten wereld-christenen zijn met een wereldwijde visie, omdat onze God wereld-omvattend werkt'. En dat klinkt veel beter in het Engels: "We must be global Christians with a global vision because our God is a global God".

[demografie]

En dit is een 'must' omdat de kerkelijke wereldkaart er dramatisch anders uitziet dan 100 of 50 jaar geleden. We kunnen niet meer doen alsof de Westerse kerk de norm is. Christelijke kerken in Afrika, Azië en Latijns-Amerika groeien enorm, terwijl kerken in Europa en Noord-Amerika ver achterblijven. In 1965 was 25% van de Afrikaanse bevolking christen, vandaag is dat al 46%. In 1920 waren er zo'n 300,000 christenen in Korea, vandaag tussen de 10 en 12 miljoen. Laten we daar vooral het positieve van zien: het is een geweldige mogelijkheid om samen – over kerkmuren en landsgrenzen heen – meer te begrijpen van Gods liefde in Jezus.

[Hoe doen we dat dan concreet?]

Dan tenslotte de vraag hoe we dat concreet doen. Ik besef dat ik hier het verkeerde publiek voor me heb: de adventkerkgemeente en de gasten hier vanmorgen zijn al enorm betrokken bij wereldwijde zending en hulpverlening. En moge de Heer u daarvoor zegenen, zeggen we daar dan bij in Afrika. Maar toch, waar we het vanmorgen over hebben, vraagt om een dieper contact dan alleen materiële hulp. Dat dieper contact tot stand brengen kan op heel veel manieren en een aantal daarvan zijn al gedaan in deze gemeente. De meest eenvoudige vorm is de nieuwsbrief die verstuurd wordt door werkers. Daarin wordt regelmatig iets verteld over christenen daar. Er is ook een zendingsavond geweest waarin een aantal thema's (bijvoorbeeld: gebed, kerk-zijn) werden besproken met inzichten van christenen elders in de wereld. Ik las ook van een gezamenlijke bijbelstudie tussen adventjongeren en jongeren in Hongarije. En er zijn thematische reizen naar Israël georganiseerd. Dat zijn geweldige manieren om meer te ontdekken van hoe de liefde van Christus elders uitwerkt. Ik zou u willen aanmoedigen

om meer van dat soort vormen te vinden. En daarvoor hoef je niet ver weg. We zijn gezegend met christenen uit vele landen die om ons heen wonen en ook lid zijn van deze gemeente. Wat een geweldige mogelijkheid om samen met hen in gesprek te raken. Je wordt er allebei alleen maar rijker van!

[Slot]

Zullen we nog heel even terug gaan naar het Shekkacho-kerkje? De dienst is daar ook bijna afgelopen. Zij hebben er echter al twee-en-half uur opzitten. De kerkgangers zijn op zichzelf niet bijzonder. Het zijn eenvoudige boeren die net genoeg hebben om rond te komen. Ze hebben wel een persoonlijk, bijzonder verhaal te vertellen over een bijzondere God. Een God die in Christus naar hen toe is gekomen en die genezing van ziekten en demonen brengt, die verlossing van zonde aanbiedt zonder dat ze daarvoor moeten betalen met koeien of schapen, en ook een God die vrede brengt en de angst voor geesten van hen wegnam. De dienst daar zit erop. Ze eindigen met een lofprijzing:

Aan hem die door de kracht die in ons werkt bij machte is oneindig veel meer te doen dan wij vragen of denken, aan hem komt de eer toe, in de kerk en in Christus Jezus, tot in alle generaties, tot in alle eeuwigheid. Amen.

[Jaap Haasnoot, 2005]